

מראי מקומות מפעל עמוד וחזרה

מראי מקומות - פסחים ס:

א. מי אתי שלא לשמו ומפיק ליה מידי לשמו ומכשיר ליה או לא

פירש רש"י (בד"ה אין) שהשאלה היא האם תפוס לשון אחרון יכול גם לעקור לגמרי את הלשון ראשון. ובביאור הספק הובא בהגדה של פסח - מיר (עמ' ל"ז-ל"ט) שיעור מהגר"נ פרצוביץ זצ"ל, שהצד שאפשר לעקור המחשבה הראשונה הוא מכיון שמחשבת לשמו היא מחשבת פסול בפסח שלא בזמנו, על כן יש לומר שאינה מחשבה חשובה, ואפשר לעוקרה על ידי מחשבת שלא לשמו, שהיא מחשבה המכשרת. והביאה הגמ' ראייה מדין לשמו בזמנו שאינו יכול לעקור את השלא לשמו שחשב מתחילה, שכשם שאין מחשבה המכשרת יכולה לעקור מחשבה הפוסלת בזמנו, כך אין מחשבה המכשרת שלא בזמנו, דהיינו שלא לשמו, יכולה להכשיר מחשבה הפוסלת שלא בזמנו, דהיינו לשמו.

ב. מה לשמו המכשירו בזמנו אין מוציאו מידי שלא לשמו וכו'

הקשה השפת אמת, שלכאורה אין הנדון דומה לראיה, שהרי מה שמחשבת שלא לשמה פוסלת, הוא משום שהיא מחשבה הפוסלת באופן חיובי, ולכך יש לומר שמחשבת לשמה שלאחריה אינה יכולה לעקור את הפסול של שלא לשמו. אבל פסול לשמו בפסח שלא בזמנו אינה מחשבה הפוסלת, אלא שהפסח עצמו פסול, וכיון שחשב גם שלא לשמו, א"כ נעקר הפסח מלהיות פסח, ומה מועיל מה שחשב גם לשמו, הלא לכאורה אינו מועיל כלל. וכתב, שיתכן שזוהי כוונת הגמ' במה שדחתה לא אמר אמרת בשלא לשמה שכן נוהג בכל הזבחים, אלא שאין לשון הגמ' משמע כן. וראה בשיעורי ר' נחום הנ"ל, שלפי דבריו כתב ליישב קושיית השפת אמת, כיון שהנידון הוא האם יכולים לתפוס לשון האחרון לעקור לגמרי לשון הראשון, כיון שאינה מחשבה המכשרת, ובזה מובן שהשוו את ב' האופנים, עיין שם.

ג. תאמר בלשמו שכן אינו נוהג בכל הזבחים

הקשה המהרש"א, הלא גם שלא לשמו המכשירו אינו נוהג בכל הזבחים, וא"כ נאמר שכשם שלשמו בזמנו הנוהג בכל הקדשים אין מוציא מידי שלא לשמו הנוהג בכל הקדשים, כך שלא לשמו שלא בזמנו, שאינו נוהג בכל הקדשים, לא יוציא

מידי לשמו שאינו נוהג בכל הקדשים.

ותירץ, שהכל תלוי זה בזה, שמחשבת שלא לשמו בזמנו, שהוא אלים ונוהג בכל הקדשים, אין במחשבת לשמו שלאחריו כדי להוציא ממנה, אף שהיא נוהגת גם בכל הקדשים. אבל לשמו שלא בזמנו, שהוא קלוש שאינו נוהג בכל הקדשים, יכולה מחשבת שלא לשמו להוציא ממנה אף שגם היא אינה נוהגת בכל הקדשים.

ד. דהא סתמו לשמו קאי

יש לעיין, כיצד מדמה הגמרא למי שחשב לשמו ואח"כ חשב שלא לשמו, והרי אף שסתמא לשמה, מכל מקום כשחשב שלא לשמה הלא גילה בדעתו שלא היתה כוונתו לשמה כלל. ובחידושי הגרי"ז על הרמב"ם (מעד"ק פ"ד הי"א) הוכיח מכאן שישוד דין לשמה בקרבנות הוא שעל ידי עשיית הקרבן, הרי הוא סתמא לשמה, שמעצמו הוא קרב לשמו, ולא משום שתולים דעתו מסתמא שחושב לשמה. ומה שמחשבת שלא לשמה פוסלת הקרבן, אין זה משום שחסר בלשמה, אלא שהוא דין במחשבת שלא לשמה שהיא פוסלת הקרבן. ולזה אמרו שכיון שסתמו לשמה קאי, אפילו אם מעולם לא היתה דעתו לשמה סתמא לשמה, שהרי הקרבן עצמו עומד לשמה, ולכך הוא דומה ללשמה ושלא לשמה, כיון שחושב שלא לשמה. ומה שדחתה הגמ' דלמא שאני היכא דאמר מהיכא דלא אמר, ביאר הגרי"ז, שהכוונה דלמא כשאמר בפירושו, הוא עדיף מסתמא לענין הדין של לשמו ושלא לשמו.

ה. איבעיא להו פסח ששחטו בשאר

ימות השנה בשינוי בעלים מהו

בקובץ שעורים (אות ר"ח) העיר, שלכאורה מה ששינוי קודש מכשיר הפסח שלא בזמנו, היינו משום שעל ידי המחשבה הוא נעקר מפסח, והרי זה מותר פסח שהוא שלמים. אבל שינוי בעלים אינו עוקרו משם פסח, וא"כ מדוע יוכשר ע"י שינוי בעלים.

וכתב, שצריך לומר שמה שנעקר מפסח על ידי שינוי קודש הטעם הוא, משום ששינוי קודש הוא פסול בפסח בזמנו, וכיון שנפסל ע"י שינוי, הרי הוא נעקר מדין פסח מחמת פסולו, וטעם זה שייך גם בשינוי בעלים. וע"ש עוד מה שכתב בענין זה.